ANTONINA SILVIA FRANDEŞ ANDONE
”Petru Maior” University of Târgu-Mureș

THE PROBLEM OF ALCOHOLISM IN THE INTER-WAR RELIGIOUS CALENDARS

Abstract: The editors of religious journals recurrented in their articles on certain decadent manifestations, sins and vices, which degraded man's life and society's life as well, taking as an example the homilies of the Three Holy Hierarchs, concentrated on the principals of Christian moral and on their application in life.
The problem of alcoholism was permanent in calendars'pages, treatead from varied perspectives, but having as a single goal the public stigmatization of those possesed by this suffering.
The Patriarch itself took a position in this matter.Bitterly he concluded that the number of pubs increased and he acused the authorities for bringing non-Romanian colonists (the Jewes had most pubs) to exploit the natives.
Having in view that the great majority of villagers (as they were the main readers of calendars) were recently thought to read and had no experience in sophisticated readings, the editors of the calendars suggested as a main literary form the story or other literary genres inspired from the folklore.

Keywords:alcoholism problem ,religious calendars,Christian morality, moralizing stories, inter-war period.

Redactorii periodicelor religioase au revenit neîncetat în articolele lor asupra unor manifestări decadente, păcate şi vicii care descompuneau viaţa omului şi a societăţii, luând ca pildă omiliile Sfinţilor Trei Ierarhi concentrate pe principiile moralei creştine şi aplicarea lor în viaţă. Întâlnim mai des scrieri axate pe bogăţia nedreaptă, cămătărie, beţie,invidie şi mânie.

Nelipsită în paginile calendarelor interbelice este problema alcoolismului, tratată din perspective variate dar având ca unică ţintă stigmatizarea publică a celor stăpâniţi de această patimă. Alcoolicii pot fi încadraţi într-o categorie a marginalilor, ca şi ţiganii de altfel, pe care societatea refuză să îi accepte, considerându-i diferiţi şi periculoşi.

Chestiunea alcoolismului era deosebit de importantă în perioada interbelică atâta timp cât i se consacrau frecvent articole în publicaţiile religioase. *Calendarul Mureşului pe anul comun 1927* aduce în prim plan păcatul beţiei publicând trei articole succesive pe această temă : „Cine a iscodit rachiul?”, „Cam cât se bea la noi”, „Cum se apără alte popoare de primejdiile alcoolismului”.Se prezintă o statistică (sursa nu este precizată) îngrijorătoare a consumului de alcool din Ardeal : „40 kg de vinars, 12 kg de vin şi 200 kg de bere” per locuitor pe an, exceptând copiii. De asemenea s-a constatat că numărul crâşmelor ajunsese la 20.000 iar cifra consumatorii de alcool era cam de 1,5 milioane dintr-un total de 5 milioane de locuitori. În consecinţă alcoolismul este văzut ca principala cauză a stării materiale precare a majorităţii populaţiei, îndeosebi a celei rurale, dar în acelaşi timp şi a degradării lor spirituale.

Alcoolismul, fiind în esenţă o problemă socială, implică aspecte ce ţin de istoria identificării naţionale. Crâşmarii evrei erau portretizaţi ca personaje negative tipice:„aproape 3 din 4 părţi străini, se îngraşă cu munca băută a beţivilor”.

Pentru a fi şi mai elocventă această stare de fapt se aduce ca sprijin cartea „Împotriva beţiei” a Patriarhului Miron Cristea. Plin de amărăciune, patriarhul constata că numărul

BDD-A21806 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:42:40 UTC)

cârciumilor a sporit atât în Ardeal cât şi în Bucovina chiar cu concursul autorităţilor. Mai mult autorităţile amintite, catalogate „fără milă”, „au făcut adevărate colonizări de neromâni, care au început să exploateze pe autohtoni”. Referinţa se face tot la, care, prin tradiţie se ocupau cu negustoria şi cămătăria, starea lor materială superioară celei a majorităţii populaţiei fiind pusă pe seama unor presupuse înşelătorii şi hoţii. Dovezi clare aduce în acest sens patriarhul Miron Cristea, informat la rândul său de subprefectul unui judeţ: în urma unor analize s-a dovedit că rachiul conţinea var sau vitriol. Toate aceste atentate la sănătatea, starea socială şi materială a românilor cu repercursiuni asupra integrităţii lor morale şi spirituale, nu au putut fi trecute cu vederea de Biserică, care şi-a exprimat vehement poziţia. Cu durere se concluziona că neamul nostru era ruinat „cu precugetare”.

Drept urmare scumpirea băuturilor alcoolice era considerată binevenită ca măsură de reducere a consumului de alcool. Se recomandă adoptarea modelului altor popoare care s-au mai confruntat cu această problemă. Se aminteşte de eşecul american al prohibiţiei şi se elogiază sistemul suedez de succes în stăvilirea beţiei. Acesta a acţionat pe fondul unei populaţii cu un nivel cultural ridicat întrucât analfabetismul era eradicat şi fiecare familie lectura frecvent pe lângă Biblie „tot felul de cărţi ,un călindar şi câte o foaie săptămânală, ca să ştie ce se întâmplă în lume şi în ţară.”[1]

Conducătorii, preoţii, învăţătorii şi medicii şi-au unit forţele pentru a găsi soluţii viabile pentru scăparea ţării de plaga alcoolismului. După încercări nereuşite, în 1909, în timpul unei greve muncitoreşti, s-a luat decizia opririi comercializării oricărei băuturi alcoolice şi rezultatele au fost uimitoare. Ulterior medicul Ion Bratt a propus şi promovat reglementarea vânzării de alcool. Legea prevedea următoarele: numai statul putea comercializa băuturi alcoolice; introducerea unei „cărţi” pe baza căreia cetăţenii peste 18 ani, care nu s-au îmbătat niciodată şi nu au fost pedepsiţi de justiţie, puteau cumpăra alcool; în restaurante puteau comanda băuturi (maxim un litru) doar cei care comandau şi mâncare. Deşi astfel de demersuri au fost costisitoare pentru stat, reuşita sistemului a compensat cheltuielile şi a adus Suediei „cuminţenia, fericirea şi buna stare materială” râvnite şi de alte ţări. Autorul articolului recomandă autorităţilor române aplicarea unor măsuri similare pentru a face şi ţării noastre „un mare bine”.

Pornind de la ideea că locuitorii satelor în marea lor majoritate de-abia erau alfabetizaţi şi nu aveau exerciţiu în lecturi mai sofisticate, redactorii calendarelor propuneau ca formă predilectă povestirea sau alte genuri literare inspirate din folclor. Putem vedea astfel(pe aceeaşi temă) legende („Legenda rachiului”, „Cine a iscodit rachiul?”), povestiri („Stăpânul înţelept”), vorbe înţelepte,versuri („Cârciumarul şi diavolul”).

„Legenda rachiului” are ca personaje centrale pe Sfântul Vasile şi pe diavol. Această alăturare antagonică de forţe apare frecvent în povestiri.

În tradiţia populară, Sfântul Vasile apare cu mai multe "chipuri".El este perceput ca având mare putere asupra diavolilor, cu rugăciunile sale scoţând duhurile rele şi necurate din oameni, animale, locuinţe bântuite şi îndepărtând farmecele.

Având multe asemănări cu „Stan Păţitul”sau „Dănilă Prepeleac” din opera lui Ion Creangă, această legendă propulsează în conştiinţa cititorilor nu un personaj rupt din rândurile lor, ci o figură religioasă, cu autoritate morală, căreia românii îi aduceau o cinste deosebită. Cu toate acestea, plasarea sfântului în context, îl coboară direct în satul românesc, unde împrumută comportamentul şi limbajul autohton.

De regulă, personajele malefice din lumea basmelor, în confruntarea cu oamenii, pierd bătălia. În basmele lui Creangă, ca şi în majoritatea celorlalte creaţii de acest tip, specifice spaţiului românesc, diavolul aparţine celui de-al doilea tip demonic: diavolul ludic.

[1] *Cum se apără alte popoare de primejdiile alcoolismului* în *Calendarul Mureşului pe anul comun 1927,*Tipografia „Librăria Nouă”, Reghin, 1926, pp.71-72

BDD-A21806 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:42:40 UTC)

Camuflarea răului vine sub formă de argat, aşa cum în poveştile lui Creangă diavolul ia formă tot de slugă. Limbajul este similar, diavolul fiind identificat cu toate sinonimele care circulau în popor: „dracul", „ucigă-l toaca", „necuratul".

Naraţiunea debutează prin plecarea sfântului la târg în căutarea unui argat. Diavolul, plin de vicleşug, se oferă pentru această slujbă. Între cei doi se stabilesc termenii relaţiei stăpân-argat, fără vreo suspiciune din partea sfântului atâta timp cât argatul îşi făcea datoria fără cusur. Câştigând încrederea stăpânului, diavolul-argat a găsit momentul prielnic să-şi pună planul premeditat în aplicare: a plantat într-una din zile o livadă miraculoasă de pruni care l-a uimit până şi pe sfânt cu rodnicia sa. Abundenţa fructelor a fost prilej de dărnicie căci, deşi au fost împărţite cu generozitate tuturor, ele nu păreau a se termina. De aceea, tot diavolul, mimând ingeniozitatea, a venit cu ideea salvatoare de a prepara o „licoare care să mai înveselească sufletele bieţilor muritori".[2] Primind aprobarea sfântului, indus în eroare de argatul credincios, diavolul a început a construi un sistem nemaivăzut, strămoşul cazanului de fiert ţuică de mai târziu.

Şi precum în orice poveste lucrurile depăşesc graniţele verosimilului, se spune că diavolul a mai ucis trei lighioane (un leu, un porc şi o maimuţă) pe care le-a aruncat să fiarbă împreună cu prunele. În lipsa Sfântului Vasile, necuratul a împărţit băutură peste măsură tuturor doritorilor. Întors acasă stăpânul îi găsi pe toţi într-o stare de nedescris şi vru să-l certe pe argat dar acesta se făcu nevăzut.

Această legendă nu spune doar cum s-a inventat ţuica, ci explică şi motivul discordiei arhicunoscute dintre diavol şi Sfântul Vasile. Geneza *Molitfelor* sale (cele mai puternice rugăciuni ortodoxe de exorcizare) rezidă, potrivit legendei, în supărarea sfântului pe diavol tocmai pentru răul provocat de diavol oamenilor prin prepararea rachiului. La final se mai vine cu o lămurire: animalele fierte în băutură au avut scopul de a împrumuta din caracterul lor consumatorilor de alcool.

Iată cum, prin modalităţi literare de inspiraţie folclorică, Biserica încerca să transmită credincioşilor precepte morale şi de conduită, arătându-le că alcoolul avea origini diavoleşti iar consumul nemăsurat al acestuia duce la dezumanizare.

Calendarul Mureşului propune o altă variantă de legendă cu aceeaşi tematică, prelucrată după Tolstoi. În acest caz protagoniştii sunt diavolul, un ţăran sărac şi Lucifer.

Ţăranul a plecat la câmp doar cu o bucată de pâine. La amiază, ostenit şi flămând, nu mai găseşte pâinea. Necuratul o furase cu gândul că omul se va supăra şi va înjura. Însă, spre necazul său, ţăranul se sătură cu apă şi în loc să blesteme, zise: „s-o mănânce sănătos".

După cele întâmplate dracul se duse în iad şi-i povesti lui Lucifer întâmplarea, care, îl acuză de incompetenţă şi-i impune o perioadă de trei ani ca termen de ispitire şi pierzanie a ţăranului cu pricina. Neîndeplinirea acestei sarcini ducea la pedeapsă: scăldarea în apă sfinţită. Speriat de această perspectivă, diavolul, a luat chip de flăcău şi a intrat slugă la ţăran. Obţinând recolte bune omul, sfătuit de flăcăul-diavol, prepară rachiu din grâne. Totodată oamenii fură iniţiaţi în consumul de alcool, fapt considerat de diavol ca o izbândă a sa. Diavolul, însoţit de căpetenia întunericului, au urmărit apoi comportamentul ţăranului şi a apropiaţilor lui , influenţaţi fiind de băuturile consumate. Orice urmă de bună voinţă dispăruse fiind înlocuită de înjurături, răutate, viclenie, violenţă, într-un cuvânt degradare umană. În schimb sângele dobitocesc a ieşit la iveală, oamenii băutori comportându-se pe rând vicleni ca vulpile, turbaţi ca lupii, şi-n cele din urmă josnici ca porcii. Diavolul a explicat că toate acestea erau urmările bogăţiei pentru că din excesul de bucate s-a făcut rachiu, iar cei bogaţi se gândeau mai mult cum să petreacă decât săracii. Diavolul a fost răsplătit pentru această „invenţie"distrugătoare de oameni cu o funcţie mai înaltă.

[2] P.Rădulescu, *Legenda rachiului* în *„Clujul românesc", calendarul Eparhiei Ortodoxe Române a Clujului pe anul 1926,* anul IV, Institutul de arte grafice, editura şi librărie „Cartea românească" S.A., Cluj

BDD-A21806 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:42:40 UTC)

Preoţii vedeau în calendare un alt amvon de propovăduire a învăţăturilor creştine şi nu numai. *Predica pentru combaterea alcoolismului*[3], al cărei autor nu este precizat, conţine, pe lângă obişnuitele trimiteri la exemple biblice de abstinenţă, ample informaţii despre efectele nefaste ale alcoolismului preluate din istorie, din presa internaţională a vremii, din statistici universitare ori ale unor cercetători contemporani în domeniul medicinei.

Autorul porneşte în demersul său de la cuvintele proorocului Isaia : „Vai celor ce umblă după beutură beţivă, că vinul îi arde pe ei" (cap. V, v. 12) dorind astfel să tragă încă de la început un semnal de alarmă în ceea ce priveşte consumul exagerat de alcool, cu efecte devastatoare asupra sănătăţii trupeşti şi sufleteşti a oamenilor. Se subliniază străduinţele Bisericii din cele mai vechi timpuri de a sfătui prin paginile Sfintei Scripturi sau prin serviciile divine creştinii spre cumpătare şi trezvie. Alte îndemnuri şi porunci sunt amintite ca repere spirituale importante pentru o conduită abstinentă: „Ascultă fiule,nu fi beţiv, că tot beţivul va sărăci şi tot ameţitul se va îmbrăca în zdrenţe"[4]; „Vin, cât să te îmbeţi, să nu beai şi să nu meargă cu tine în calea ta beţia"[5] iar Sfântul Apostol Pavel îndeamnă pe creştini „ a nu se îmbăta cu vin" întru care este desfrânarea, ci a căuta să se umple de Duhul Sfânt.[6] Deşi urmările neascultării poveţelor Bisericii sunt cutremurătoare : focul (beţiei) îi „va arde pe cei ce umblă după beutură beţivă mistuindu-i cu totul, încât doar ţărână şi pulbere să mai rămână pe urmele lor"[7], totuşi mulţi membri ai Bisericii, inconştienţi că flagelul alcoolului „nu-i înghite numai pe ei, ci îşi întinde mrejile nevăzute, dar cu atât mai fioroase, şi asupra urmaşilor", continuau să se complacă în această situaţie.

O atentă analiză a efectelor consumului de alcool asupra nou născuţilor din Europa şi din ţara noastră configurează cea de-a doua parte a acestei predici. Ignoranţa sau nepăsarea unor femei, consumatoare de alcool în timpul sarcinii sau alăptării, a avut drept consecinţă o cotă foarte ridicată a morbidităţii şi mortalităţii infantile. Aici autorul porneşte de la argumentele religioase şi treptat le înlocuieşte cu cele ştiinţifice. Se aminteşte episodul biblic când îngerul a vestit naşterea lui Samson şi a oprit pe mama lui de la băutură pentru că numai astfel putea să se nască un copil zdravăn trupeşte şi sufleteşte. Apoi aduce în sprijinul argumentaţiei sale statistici naţionale[8] referitoare la rata mortalităţii infantile: o treime din totalul nou-născuţilor. Cauzele par a fi îngrijirea precară care li se acordă nou născuţilor dar mai ales afectarea gravă a sistemului imunitar din cauza alcoolismului părinţilor.

După cercetările întreprinse de „medici iscusiţi" (se pomeneşte aici numele unui fost profesor al Universităţii din Cluj – Carol Lechner) s-a constatat că această plagă s-a extins şi asupra elevilor. Concluzia la care s-a ajuns era că cei care nu consumau deloc alcool aveau rezultate mai bune la învăţătură decât cei care „gustau" o dată sau de ori pe zi. Investigaţia a scos la iveală şi pe cei care i-au îndemnat să consume alcool iar procentele sunt grăitoare în acest sens: 62% au fost îndemnaţi de părinţi, 18,5 % au fost sfătuiţi de medici şi 19,5% de alte persoane. În acest caz autorul spune că preoţii ar trebui să facă front comun cu părinţii şi şcoala şi să-i prevină pe elevi referitor la consecinţele consumului de alcool.

Mărturia medicului Clark din Londra cu privire la bolnavii din spitalul său aduce noi dovezi incriminatoare consumului de alcool: 7 din 10 pacienţi sufereau din cauza alcoolismului, fapt ce-l îndemna să renunţe la profesia de medic pentru a lupta împotriva alcoolului.

---

[3] *Predică pentru combaterea alcoolismului* în *Clujul românesc, calendarul Eparhiei Ortodoxe Române a Clujului pe anul comun 1933,* anul XI, Cluj, Tiparul Tipografiei Eparhiei Ortodoxe Române, 1933, pp.81-92

[4] *„Pildele înţeleptului S olomon",* capitolul XXIII, versetele 18-20

[5] *Cartea lui Tovit,* capitolul IV, versetul 20

[6] *Episola Sf. Ap. Pavel către Efeseni,* capitolul V, versetul 18

[7] *idem,* capitolul V, versetul 24

[8] n.n. nu se precizează anul şi sursa

BDD-A21806 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:42:40 UTC)

Un alt cercetător al fenomenului este medicul Bunge, profesor la Universitatea din Basel. Acesta numeşte alcoolul „otrava nervilor" întrucât cele mai mari „stricăciuni" se produceau asupra sistemului nervos al împătimiţilor de alcool. Sub influenţa băuturilor echilibrul sufletesc se tulbură iar simţul moral se tâmpeşte. Cu ajutorul alcoolului se trezesc instinctele josnice şi pornirile păcătoase. S-a dovedit că 70% dintre criminali şi alienaţi mintali provin din rândul nenorociţilor căzuţi în patima beţiei. Pe lângă repercursiunile asupra sănătăţii individului mai grave sunt considerate consecinţele asupra generaţiilor viitoare care, potrivit învăţăturii creştine, trebuie să ispăşească păcatele strămoşilor.

Potrivit studiilor întreprinse, consumarea alcoolului ar fi fost deseori şi cauza tuberculozei întrucât părinţii alcoolici dădeau naştere unor generaţii predispuse la acest tip de boli.

Societăţile de asigurare au prezentat la rândul lor rezultatele propriilor sondaje arătând că nu doar alcoolicii au de suferit ci şi consumatorii unor cantităţi moderate de alcool erau ameninţaţi să moară mai timpuriu.

Ca o concluzie tragi-comică la toate experienţele prezentate şi la toate demersurile făcute redăm cuvintele profesorului Bunge de la Universitatea din Basel: „Oamenii beau, când se întâlnesc şi beau, când se despărţesc. Beau când sunt flămânzi, ca să-şi astâmpere foamea, şi beau când sunt sătui, ca să-şi înteţească apetitul;beau când e frig ca să se încălzească şi beau, când e cald, ca să se răcorească. Beau când sunt somnoroşi, ca să le treacă somnul, iar când nu pot dormi, beau ca să adoarmă. Beau când sunt supăraţi şi beau când sunt veseli. Beau la botez şi beau la pomană..."[9] Aşadar consumul de alcool nu scăzuse ci, dimpotrivă, crescuse şi se răspândise şi în rândul femeilor şi copiilor.

Se analizează în continuare beneficiile prohibiţiei americane pe mai multe planuri:sporirea depunerilor bancare, creşterea numărului asigurărilor de viaţă şi nu în ultimul rând un randament mult mai crescut al muncii angajaţilor. Pe de altă parte averile bisericeşti au crescut iar sarcinile societăţilor de binefacere s-au redus.

Pornind de la aceste realităţi, Harding, un fost preşedintele american , a recomandat compatrioţilor abstinenţa totală în speranţa că pe viitor băuturile vor fi dispărut şi din memoria americanilor. Dar, la doar câteva luni de la publicarea predicii din *Calendar* (aprilie 1933), preşedintele Roosvelt a abolit prohibiţia, pentru a combate alt efect negativ – mafia.

Influenţaţi de americani, şi europenii s-au mobilizat în combaterea sistematică şi bine organizată a alcoolismului, exemple dându-se sistemul din Suedia şi tendinţele prohibitive din Cehoslovacia.

În partea a treia se face o incursiune în istoria românilor, valorificându-se pilda dacilor convinşi de preotul Deceneu să stârpească viţa de vie de pe cuprinsul ţării, din motive ce ţineau mai mult de strategii de apărare decât pur morale. Dar faptul în sine era luat ca reper fundamental pe care apoi să poată construi pledoaria pentru creşterea calităţii vieţii spirituale dar şi materiale prin legiferarea consumului de alcool.

Presa transilvăneană din 1845[10] pleda prin intermediul unor articole pentru reducerea alcoolismului. De această dată apelul se face către preoţime, recunoscută ca o autoritate cu mare putere de influenţă asupra poporului. Clerul este sfătuit să aplice prevederile unei circulare vlădiceşti, care cuprindea măsuri clare pentru orice situaţie care implica consumul de alcool.

[9] *Predică pentru combaterea alcoolismului* în *Clujul românesc, calendarul Eparhiei Ortodoxe Române a Clujului pe anul comun 1933,* anul XI, Cluj, Tiparul Tipografiei Eparhiei Ortodoxe Române, 1933, p. 86
[10] Gazeta Transilvaniei ,nr. 73, Braşov, 1845

BDD-A21806 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:42:40 UTC)

Având la bază principii duhovniceşti şi pedagogice, îndemnurile vlădiceşti vizează consilierea cu mult tact a creştinilor „fără să întrebuinţeze mijloace silnice, nici ameninţări”[11] pentru ca cei în cauză să decidă prin liberă voinţă renunţarea la alcool. Mai mult, li se spune preoţilor să nu permită beţivilor să depună în biserică jurăminte pe care apoi nu le vor putea duce al îndeplinire, în schimb să profite de spaţiul intim al spovedaniei pentru a dojeni părinteşte pe cei care nu puteau renunţa la băutură. Un fapt mai neobişnuit pentru slujitorii Domnului ar fi fost întocmirea unei condici în care să ţină evidenţa celor dornici să se lase de băutură şi a băutorilor cumpătaţi. Ulterior ar fi trebuit trimise ,din trei în trei luni, rapoarte forurilor ierarhice, cu privire la progresele făcute. Prin intervenţii diplomate se va încerca limitarea consumului de băuturi alcoolice şi-n alte circumstanţe strâns legate de obiceiurile creştine: botezuri, nunţi şi parastase. Pe data de 1 octombrie a fiecărui an ar fi trebuit organizată o serbare cu procesiune pentru a celebra pe cei care ar fi reuşit să se dezbare de patima băuturii.

Cu regret autorul constată că aceste măsuri nu s-au aplicat şi ţara noastră în loc să progreseze în intervalul de 80 de ani, scurs de la publicarea îndemnurilor vlădiceşti şi până la momentul redactării acestei predici, a ajuns în situaţia ca Sfântul Sinod să ceară intervenţia statului pentru înfrânarea alcoolismului.

Alte date statistice, care să arate până unde s-a întins flagelul alcoolismului, sunt prezentate ca dovezi de netăgăduit ale eşecului profesional, morbidităţii şi mortalităţii în România.

Se mai aminteşte faptul că cei care au dat primii alarma în combaterea beţiei au fost tot din cadrul Bisericii: în anul 1832 un cântăreţ bisericesc a publicat o broşură cu titlul „Îndreptătorul beţivilor” iar în 1854 un protopop a tipărit cărticica „Înfricoşatele stricăciuni ale beuturii de vinars”.

După un secol de tatonări şi încercări fără rezultat, Sfântul Sinod a decis în şedinţa din 23 februarie 1929 să ceară guvernului votarea unei legi pentru a împuţina numărul cârciumilor la oraşe şi la sate. De asemenea se cere implicarea obligatorie a tuturor factorilor de stat în susţinerea acestei cauze nobile: „Numai aşa, conlucrând cu toţii, vom contribui la izbăvirea poporului de primejdia alcoolismului”.[12] Oricum Biserica îşi continua lupta şi de una singură pentru că Sfântul Sinod a mai luat o hotărâre în aceeaşi şedinţă prin care se stabilea ca întâia duminică din luna iunie să fie zi de propagandă pentru temperanţă şi combaterea alcoolismului.

Predica se încheie cu apelul însufleţit către întreaga naţie română de a se înrola în „lupta sfântă a desrobirii neamului românesc din patima beţiei”[13].Ceea ce la prima vedere pare o problemă de ordin social, în care Biserica s-a implicat prin mijloacele-i specifice, are de fapt un substrat mult mai profund. Bătălia devine o luptă a sufletului contra trupului, o luptă a raţiunii luminate contra instinctelor întunecate, o luptă a lui Dumnezeu contra Satanei.

Preotul Gavril Câmpeanu dă expresie aceleaşi probleme sub o altă titulatură. El îi compară pe beţivi cu cei care suferă de diferite boli şi-i cuprinde pe toţi în aceeaşi categorie: „nefericiţii satelor”[14]. Ambele categorii trebuie să inspire milă creştinilor adevăraţi, dar cei

[11] *Predică pentru combaterea alcoolismului* în *Clujul românesc, calendarul Eparhiei Ortodoxe Române a Clujului pe anul comun 1933,* anul XI, Cluj, Tiparul Tipografiei Eparhiei Ortodoxe Române, 1933, p. 89

[12] *Predică pentru combaterea alcoolismului* în *Clujul românesc, calendarul Eparhiei Ortodoxe Române a Clujului pe anul comun 1933,* anul XI, Cluj, Tiparul Tipografiei Eparhiei Ortodoxe Române, 1933, p. 91

[13] *Predică pentru combaterea alcoolismului* în *Clujul românesc, calendarul Eparhiei Ortodoxe Române a Clujului pe anul comun 1933,* anul XI, Cluj, Tiparul Tipografiei Eparhiei Ortodoxe Române, 1933, p. 92

[14] *Calendarul Eparhiei Ortodoxe Române a Clujului pe anul 1926*,anul IV, Cluj, Institut de arte grafice , editură şi librărie „Cartea Românească” S.A., pp.85-86

BDD-A21806 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:42:40 UTC)

din prima categorie au nevoie, potrivit autorului, de toată puterea de convingere de a renunţa la băutură. Dacă în cazul loviţilor de soartă ajutorul material era potrivit cu învăţătura creştină referitoare la milostenia faţă de aproapele, în cazul beţivilor datoria credincioşilor era nu de a-i hrăni sau îmbrăca, ci de a le oferi sprijin moral pentru a se recupera moral.

O scurtă istorioară evidenţiază urmările nefaste ale alcoolismului în familie într-o manieră foarte simplă. Un beţiv se îndrepta spre cârciumă pe timp de iarnă, înotând prin zăpadă. Privind înapoi observă pe copilul său cel mic urmându-l. Certându-l, bărbatul rămâne străfulgerat de răspunsul fiului său, şi anume: „Nu te teme, tată dragă, eu păşesc pe urmele tale." Conştientizând în acel moment faptul că el constituia, ca părinte, exemplul cel mai influent asupra copilului său, decise să se întoarcă acasă şi să renunţe la obiceiul de a mai frecventa crâşma. De această dată Dumnezeu lucrase prin inocenţa fiului, care la rândul ei declanşase dragostea părintească şi salvase sufletul acelui tată.

Ca o variaţie pe aceeaşi temă este o transpunere în versuri „Cârciumarul şi diavolul"(o scrisoare şi un răspuns) a autorului Vichentie Mocanu. O vorbă populară denumeşte cârciuma „casa diavolului", deci şi asocierea cârciumarului cu diavolul pare un lucru arhicunoscut în mediul sătesc. Imaginea cârciumarului este contradictorie: cei avizi de alcool îl consideră omul potrivit la locul potrivit însă ceilalţi, cu mintea mai lucidă, văd în el omul diavolului, angrenat în tot felul de nelegiuiri, ahtiat după câştig ilicit, nepăsător la soarta celor care-şi cheltuiau şi ultimul ban pe o băutură contrafăcută. Tocmai aceste aspecte reies din poezie: dorinţa de îmbogăţire - „Vreau ca banii mei să crească, /Şi să fac avere mare."[15], „Câştiga-vom de minune:/Tu suflete, eu dobânzi."[16] ; pactul cu diavolul - „ Pentru ca să-mi reuşească,/ Acest plan, şi să merg bine,/ Am pus gând, o frate diavol,/ Să mă însoţesc cu tine.", „Dragă frate Scaraoschi/Eu te rog frumos pe tine/Să primeşti cerea asta,/Ca să-ţi dau sufletul din mine"[17]; nepăsarea faţă de cei din jur şi folosirea lor pentru câştigul personal : „În crâşmă, tu adu-mi mie / Pe omul voinic, cinstit,/ Să ţi-l fac în scurt să fie / Netrebnic, bolnav, smintit./ Să-mi aduci şi pe nevasta/ Omului bun, gospodar,/Şi-ai să vezi cum ea mi-aduce /Tot porumbul din hambar./Copiii or să-i rămâe/Goi pe drumuri şi flămânzi,/...Fata care-i mai cinstită,/ Cu frică de Dumnezeu/ Ai s'o vezi cum strică lumea/ Şi trage pe toţi la rău./ Adu'n crâşmă pe oricine/ Şi pe orice funcţionar,/ Să se'nveţe la pahar/ Şi pe urmă n'ai habar."[18]; instigarea la rău sub orice formă: „Pentru că Hristos nu lasă/ Pe creştini a se'mbăta / Pe pereţi am pus reclame,/Poftă la beut să dea./Am adus şi lăutari / Ca beţivii să petreacă,/Şi femei destrăbălate,/Plăcere ca să le facă."[19]

Răspunsul diavolului punctează câteva repere ale planului malefic: „Ca-mpreună să lucrăm / Să-i băgăm pe toţi la rău.", „Într'un vas cu apă pune/Spirt metilic şi ardei,/Cenuşe şi zaharină /Şi vei face bani câţi vrei./Vitriol să pui şi var, /Şi pe urmă n-ai habar./Ai să vezi atunci cum poţi, / Ca să le iai banii la toţi./Caută să fii mereu /Tot contra lui Dumnezeu./Fii cu inima'npietrită,/Ca să-i poţi băga'n ispită".

Abundenţa articolelor dedicate luptei împotriva alcoolismului dovedesc pe de o parte faptul că problema atinsese cote înalte de gravitate, iar pe de altă parte Biserica dorea cu ardoare să-şi salveze credincioşii din ghearele acestui flagel, şi-şi mobiliza toată forţa în această direcţie.

Bibliografie

---

[15] Vichentie Mocanu , *Cârciumarul şi diavolul* în *Calendarul Vieaţa creştină,* Editura *Vieaţa creştină* ,Kolozsvár – Cluj,1942, p.133
[16]idem,p.133
[17] idem,p.133
[18] idem, p.133
[19] idem,p.133

BDD-A21806 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:42:40 UTC)

- Biblia

Publicaţii:

- *Gazeta Transilvaniei* ,nr. 73, Braşov, 1845.

Articole :

- *Cum se apără alte popoare de primejdiile alcoolismului* în *Calendarul Mureşului pe anul comun 1927,*Tipografia „Librăria Nouă", Reghin, 1926.
- Mocanu, Vichentie , *Cârciumarul şi diavolul* în *Calendarul Vieaţa creştină*, Editura *Vieaţa creştină*, Kolozsvár – Cluj,1942 .
- *Predică pentru combaterea alcoolismului* în *Clujul românesc, calendarul Eparhiei Ortodoxe Române a Clujului pe anul comun 1933,* anul XI, Cluj, Tiparul Tipografiei Eparhiei Ortodoxe Române, 1933.
- Rădulescu, P., *Legenda rachiului* în *„Clujul românesc", calendarul Eparhiei Ortodoxe Române a Clujului pe anul 1926,* anul IV, Institutul de arte grafice, editură şi librărie „Cartea românească" S.A., Cluj, 1925.

BDD-A21806 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:42:40 UTC)